

RANUAN KUNTA

VAMMAISPOLIITTINEN OHJELMA 2021-2025

SISÄLLYS

JOHDANTO.....	3
1. Ranuan kunta.....	4
2. Ranuan vammaispalvelut.....	4
3. Itsenäisen elämän mahdollistuminen.....	4
4. Yhteiskunnallinen osallistuminen.....	5
5. Rakennettu ympäristö.....	5
6. Liikkumisen mahdollisuudet	6
7. Koulutus ja opiskelu	6
8. Työ ja työllistyminen.....	7
9. Terveystieteiden, kuntoutus ja sosiaaliturva	7
10. Turvallisuus ja koskemattomuus	8
11. Kulttuuritoimintaan osallistuminen	8
12. Syrjinnän torjuminen	9
13. Tutkimustiedon hyödyntäminen ja palveluiden turvaaminen.....	9
14. Seurakunnan toiminta.....	10
15. Kehittämiskohteet.....	10
16. Seuranta ja arviointi.....	10
Ranualla toimivia kansalaisjärjestöjä	11
Lähteitä	11

JOHDANTO

Kunnallisen vammaispoliittisen ohjelman tarkoitus on linjata toimenpiteet, joilla vahvistetaan vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutumista. Vammaispoliittisen ohjelman sisältö pohjautuu YK:n vammaisten oikeuksia koskevaan yleissopimukseen, joka on vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva oikeudellisesti sitova kansainvälinen asiakirja. Yleissopimuksen tarkoituksena on edistää, suojella ja taata vammaisille henkilöille täysimääräisesti ja yhdenvertaisesti kaikki ihmisoikeudet ja perusvapaudet sekä edistää vammaisten henkilöiden ihmisarvon kunnioittamista.

Yleissopimuksessa korostetaan vammaisten henkilöiden osallisuutta kaikessa heitä koskevassa päätöksenteossa. Yleissopimus takaa vammaiselle henkilölle oikeuden elää itsenäisesti osana omaa lähiyhteisöään. Yleisten palveluiden tulee olla vammaisen henkilön saavutettavissa. Tarvittaessa tulee olla saatavilla yksilöllisiä erityispalveluita. Palveluiden tulee olla saatavilla yhdenvertaisesti kaupungeissa ja maaseudulla. Yleissopimuksessa korostetaan itsemääräämisoikeutta, johon kuuluu vapaus tehdä valintoja.

Esteettömyys on sopimuksen läpileikkaava periaate. Esteettömyydellä tarkoitetaan tuotteiden, ympäristöjen, ohjelmien ja palveluiden suunnittelua sellaiseksi, että kaikki ihmiset voivat käyttää niitä mahdollisimman laajasti ilman mukautuksia tai erikoissuunnittelua.

Ranuan kunnan vammaispoliittisessa ohjelmassa huomioidaan YK:n lasten oikeuksien sopimus. Tärkeää on kiinnittää huomioita toimintaympäristössä ja palveluissa haavoittuvassa asemassa olevien lasten ja perheiden näkökulmaan. Vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksenkin mukaan vammaisten lasten tulee voida nauttia kaikista ihmisoikeuksista ja perusvapauksista täysimääräisesti ja yhdenvertaisesti muiden lasten kanssa.

Ranuan kunta on nimennyt lautakunnissa ja kunnanhallituksessa työryhmän päivittämään vuosille 2016 – 2020 laaditun vammaispoliittisen ohjelman.

Työryhmään nimettiin perusturvalautakunnasta Tiina Torvinen (puheenjohtaja), Kirsti Kaikkonen (sihteeri), Virpi Piira, perusturvajohtaja, Jonna Laivamaa kunnanhallituksesta, Auli Kuha teknisestä lautakunnasta sekä Kirsi Vähä-Ruona vammaisneuvostosta.

Vammaispoliittisen ohjelman 2021 -2025 laatimisessa on oltu yhteydessä eri hallintokuntiin, jotka tahollaan tarkistivat ja päivittivät omat näkemyksensä 2016-2020 vammaispoliittisesta ohjelmasta. Lisäksi on haastateltu erityisryhmiä, palveluiden käyttäjiä ja heidän lähityöntekijöitään palvelujen toimivuuteen liittyen. Vammaispoliittiseen ohjelmaan haluttiin ottaa mukaan myös kolmannen sektorin toimijan, Ranuan seurakunnan näkemyksiä.

1. Ranuan kunta

Ranuan kunnan toiminta-ajatuksena on, että kuntalaisille tarjotaan laadukkaat lähipalvelut sekä monipuoliset mahdollisuudet yrittämiseen. Kunnan arvoja ovat kestävä kehitys, palvelualltius, yhteisöllisyys ja oikeudenmukaisuus.

Kunnan alueella asuu vajaat 4 000 ihmistä (3712 asukasta 12/2021). Lasten ja nuorten osuus väestöstä on edelleen suuri muihin Lapin kuntiin verrattuna. Ranualaisista 17,2 prosenttia on 0-14-vuotiaita, yli 65-vuotiaita 28,4 % (2020 Kuntaliitto).

Ranuan pinta-ala on 3 695 neliökilometriä, josta suota yli 60 prosenttia suota ja vesistöjä 232 neliökilometriä. Naapurikuntia ovat Rovaniemi, Posio, Simo, Tervola, Pudasjärvi ja II. Ranualta on Rovaniemelle (lähin lentokenttä ja rautatieasema) 82 km, Kemiin 119 km ja Ouluun 160 km.

2. Ranuan vammaispalvelut

Ranuan kunta järjestää lakisääteiset vammaispalvelut, mikäli vammaisen henkilö ei saa riittäviä hänelle sopivia palveluja tai etuuksia minkään muun lain nojalla. Sosiaali- ja perhepalveluissa on neljä sosiaalityöntekijää ja sosiaali-ohjaaja, jonka on vastuualueena vammaisten palvelut. Erityisryhmien palveluvastaavan tehtävänä on palveluiden suunnittelu ja järjestäminen sekä kuntoutus ohjauksellinen asiakastyö. Perhetyöntekijöitä on kaksi.

Palveluasumista järjestään kehitysvammaisille henkilöille palvelukoti Marjukassa ja Rantamarjukassa. Itsenäistä asumista tuetaan. Vammaispalvelulain mukaista palveluasumista tarjotaan myös Rantakodissa ja Päivikissä. Lisäksi Ranualla toimii yksityinen vammaisten palveluasumista tarjoava hoitokoti Jukola (Esperi) ja hoivakoti Sisu (Attendo). Vammaisia asuu myös pitkäaikaisessa perhehoidossa.

Omaishoidontukea voivat hakea kaikenikäisiä vammaisia läheisiä hoitavat omaishoitajat. Omaishoitajan vapaat järjestetään tarpeen mukaan. Vammaista henkilöä kotona hoitavat perheet saavat tilapäisen hoidon apua harkinnan varaisesti ilman omaishoitotosopimusta.

3. Itsenäisen elämän mahdollistuminen

Ranuan kunnan järjestämissä palveluissa huomioidaan asiakkaan yksilölliset voimavarat, fyysinen ja sosiaalinen toimintaympäristö ja osallisuuden mahdollistuminen.

Tarvittaessa järjestetään lakisääteiset erityispalvelut vammaisille henkilöille. Asiakkuuden alussa ja aikana tehdään palvelutarpeen arviointia.

Asiakkaita ohjataan ja autetaan hakemaan niitä palveluita, jotka tukevat mahdollisimman itsenäistä elämää, elämänhallintaa, liikkumista ja osallisuutta sekä taloudellista turvallisuutta. Vammaisten henkilöiden palveluiden järjestämisessä noudatetaan yhdenvertaisuusperiaatetta yksilöllistä harkintaa soveltaen.

Palveluasumista järjestetään tarvittaessa. Palveluasumisessa tuetaan asiakkaan yksilökeskeistä elämän suunnittelua ja kunnioitetaan itsemääräämisoikeutta ja osallisuutta. Sosiaalihuoltolain mukaisia kotiin vietäviä palveluita järjestetään tarvittaessa.

Kokemukset: Palveluiden käyttäjät kokevat voivansa vaikuttaa asumiseensa. Muuttovalmennusta ja tukea asumisen muutoksiin toivotaan. Palveluiden käyttäjät kertoivat kokevansa, että itsenäiseen elämään tuetaan.

4. Yhteiskunnallinen osallistuminen

Ranuan kunnassa huomioidaan varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa, että kaikki ovat tasavertaisia yhteiskunnan jäseniä ja osallistumisoikeus kuuluu kaikkien ihmisen perusoikeuksiin.

Julkisissa palveluissa varmistetaan osallisuus tilavalinnoissa esim. äänestyspaikan suhteen. Julkisissa tiloissa hyllyt ja kalusteet on sijoitettu siten, ettei tarpeettomasti estetä vammaisten osallistumista. Kuulemista ja näkemistä helpotetaan tarvittaessa induktiosilmukoilla ja korostusväreillä.

Ranuan kirjasto muuttaa rakenteilla olevaan uuteen koulukeskukseen, jonka suunnittelussa esteettömyys on huomioitu. Kirjastoautossa on invahissi. Kirjaston aineistotarjonnassa otetaan huomioon myös erilaisten vammaisten tarpeet. Lukemisesteisille kirjasto välittää Celia- kirjaston aineistoja. Lisäksi kirjasto on antanut tiloja mm. vammaisten järjestämille taidenäyttelyille. Kirjastoon otetaan henkilöitä työkokeiluun tai työharjoitteluun.

Yhteiskunnallista osallistumista tuetaan kehitysvammalain ja vammaispalvelulain mukaisesti noudattaen lakia ja sovellusohjeita.

Vammaisille henkilöille suunnatuissa ryhmätoiminnoissa tuetaan yhteiskunnallista osallisuutta päivä-, työ- sekä asumispalveluissa mm. tutustumalla päivän lehtiin ja keskustelemalla ajankohtaisista yhteiskunnallisista aiheista. Autetaan äänestämässä asiakkaan toivoessa.

Itsemääräämisoikeutta kunnioitetaan tasavertaisesti kaikkien potilas-/ asiakasryhmien osalta sosiaali- ja terveyspalveluiden toteuttamisessa sekä palvelutarpeen arvioinnissa ja palvelujen järjestämisessä. Omaisten ja muiden läheisten henkilöiden mahdollisuus vaikuttaa täysi-ikäisen vammaisen henkilön asiaan on mahdollista vain vammaisen henkilön tai hänen edunvalvojansa luvalla. Vammaisen henkilön turvallisuutta ja terveyttä uhkaavissa tilanteissa rajoittamisesta päätetään erikseen asiakkaan ja tarvittavien viranomaisten kanssa. (Kehitysvammalaki 42, 42a§, 42f-42n§)

Kokemukset: Ranualla on mahdollisuus päästä osalliseksi vaikuttamaan päätösten tekemiseen. Äänestäminen mahdollistetaan ja siihen on saanut tarvittaessa apua. Apua on saatu tietojen haussa esim. tietokoneella tai älypuhelimella. Ryhmätoiminnoissa ajankohtaisia asioita on käsitelty sanomalehtiä lukemalla. Kirjastossa on aineistoa erityisiin tarpeisiin. Liikkumisen esteettömyyden toivotaan korjaantuvan kirjaston uusissa tiloissa.

5. Rakennettu ympäristö

Määräykset ja asetukset ohjaavat julkista rakentamista, mutta julkisessa rakentamisessa on edelleen huomioitava tilaratkaisuihin, toimintojen sijoittamiseen ja esteettömän kulkemisen varmistaminen.

Ranuan kunnassa ohjataan ja autetaan vammaista henkilöä löytämään sopiva riittävän turvallinen ja esteetön asumismuoto. Lähtökohtaisesti vammaisella henkilöllä on oikeus valinta asuinpaikkansa. Omaan asuntoon ja ympäristöön tehdään tarvittaessa vammaispalvelulain mukaisia muutoksia arjen sujuvuuden lisäämiseksi.

Palveluasumisen tiloissa pyritään toteuttamaan vammaisten ihmisten asumispalveluiden laatusuosituksia. Marjukan ja Rantamarjukan tilat on saneerattu esteettömyyden ja asumisen laadun parantamiseksi.

Uudessa hyvinvointikeskuksessa sekä sosiaalitoimistossa on huomioitu asiakas- sekä potilastiloissa esteettömyys. Meneillään olevissa rakennushankkeissa (työ- ja päivätoimintakeskus, koulukeskus) huomioidaan esteettömyyden vaatimukset sisätiloissa ja piha-alueilla.

Kokemukset: Esteettömyys on huomioitu hyvin julkisissa palveluissa.

6. Liikkumisen mahdollisuudet

Yksilölliset tarpeet huomioidaan liikkumista järjestettäessä. Vammaisten palveluissa käytetään kuljetuspalveluita, jotka ovat mahdollisimman esteettömiä ja joissa on riittävästi tilaa mahdollisille liikkumisen apuvälineille.

Vammaisen henkilön liikennepalveluja järjestetään julkisella liikenteellä, asiointilinjoilla, sosiaalihuoltolain mukaisilla kuljetuspalveluilla tai vaikeavammaisten kuljetuspalveluilla. Kuljetusyrietykset ovat kunnallisten sopimusten nimissä sitoutuneet noudattamaan avustamaan vammaista henkilöä. Lakimääritysten mukaan vammaisella henkilöllä voi olla oikeus saattajaan.

Kuljetusyrittäjillä on kulkuneuvoja, joilla myös vammaiset oppilaat pystyvät siirtymään koulun ulkopuoliseen opetukseen ja erilaisiin tapahtumiin. Koululla on riittävästi avustavaa henkilökuntaa.

Kokemukset: Haastatellut palveluiden käyttäjät kertoivat pääsevänsä hyvin liikkumaan Ranualla joko yksin tai avustettuna. Asioiminen koettiin vaivattomaksi ja tarvittaessa voi käyttää taksia. Kuljetuspalvelut ovat tarvittaessa järjestyneet ja mahdollistaneet yhdenvertaisuuden ja itsenäisen elämän.

7. Koulutus ja opiskelu

Ranualaiset lapset ja nuoret saavat edellytystensä mukaista opetusta kaikissa opintojensa vaiheissa. Oppilaille taataan riittävän yksilöllinen opetus, kasvatus ja ohjaus. Opetusjärjestelyissä otetaan huomioon se, että vammaisen oppilas integroituu muuhun joukkoon mahdollisuuksien ja oppilaan edellytysten mukaan. Järjestetään tarvittava aamu- ja iltapäivä-toiminta.

Koulun ympäristön tulee edistää luonnollista vuorovaikutusta sekä vahvistaa ja kehittää kanssakäymisen taitoja. Kasvatustyössä on tärkeää, että oppilas tuntee olevansa osa yhteisöä. Lasta tuetaan aktiiviseen kanssakäymiseen ja osallisuuteen.

Lakisääteiset oppilashuollolliset palvelut ovat jokaisen oppijan saatavilla. Tarvittaessa henkilöstölle järjestetään täydennyskoulutusta.

Koulujen tiloissa on tarvittavat hissit, esteettömät wc tilat, kulkureitit vapaana sekä ruokailuun ohjaajia avuksi. Koulukuljetus järjestetään tarvittaessa invataksilla. Tilanteen vaatiessa myös saattaja järjestetään.

Kirkonkylän koulussa on pienryhmä oppilaille, jotka eivät vammaisuutensa vuoksi voi osallistua yleisopetuksen opetusryhmiin. Pienryhmän oppilaat opiskelevat samassa ryhmässä oppivelvollisuuden suorittamisen loppuun.

Perusopetuksen päättyessä henkilökohtaista opintojenohjausta järjestetään tarpeen mukaan. Jatko-opiskelu mahdollisuuksia Ranualla ovat lukio, Kristillinen opisto sekä oppisopimuskoulutus. Vammaisten henkilöiden tulevaisuuden suunnittelussa työskennellään monialaisesti. Yhteistyössä ohjataan ja neuvotaan vammaisia henkilöitä mahdollisiin koulutuksiin ja luodaan tukipalveluiden avulla mahdollisuuksia jatko -opiskeluun.

Oppilaan ohjauksessa annetaan riittävä tuki jatkokoulutukseen hakeutumisesta, koulutusmahdollisuuksista, opiskeluun liittyvistä asioista sekä tarvittaessa järjestetään tutustumiskäyntejä oppilaitoksiin. Tehdään monialaista yhteistyötä oppilaitosten kanssa myös siirtymävaiheessa.

Kokemukset: Peruskouluajoilta on hyviä muistoja ja erityisten tarpeiden koetaan otetun huomioon. Jatkokoulutusmahdollisuuksia paikkakunnalla on vähän. Tukitoimia toivotaan nivelvaiheisiin enemmän.

8. Työ ja työllistyminen

Sosiaalihuoltolain 27 e§ mukaista työtoimintaa järjestetään työpaja Justeerissa ja nuorten työpajassa sekä päiväkeskus Niittyvillassa ryhmätoimintana ja avotyönä sekä mielenterveyskuntoutusyksikkö Päivikissä avotyönä. Sosiaalihuoltolain mukainen työtoiminta ja työtehtävät suunnitellaan asiakkaiden voimavarojen mukaan.

Työllistämisyksikkö Justeerissa tarjotaan työelämäosallisuuspalveluilta siten, että henkilö, jolla on rajoitteita työn tekemiseen, voi kehittää taitojaan ja työelämätaitojaan. Ne voivat mahdollistaa jatkopolkuina työmahdollisuuksia. Yksilölliset tukitoimet räätälöidään tarvittaessa. Justeerin, Niittyvillan ja Päivikin työtoiminnan yhteistyön muotoja kehitetään.

Kokemukset: Työtoiminnan järjestelyjen kautta on löytynyt sopivaa soveltuvaa työtoimintaa.

9. Terveystenhoito, kuntoutus ja sosiaaliturva

Perusterveydenhuollon riittävät palvelut on turvattu tällä hetkellä kaikille kuntalaisille. Tarvittaessa erityispalveluita hankitaan ostopalveluna. Henkilökuntaa koulutetaan suunnitelmallisesti erilaisten sairauksien tunnistamisesta ja hoidosta sekä erilaisten palveluiden käyttäjäryhmien erityistarpeista lähtien.

Terveyskeskus järjestää lääkinnällisenä kuntoutuksena fysioterapia-, toimintaterapia-, puheterapia- ja apuvälinepalveluita. Terveyskeskuksessa tarjotaan kaikille kuntalaisille tarvittaessa mielenterveys-, perheneuvola-, psykologipalveluita. Vaikeavammaisten lääkinnällinen kuntoutus toimii Kelan kautta hyvin, sillä terapiapalveluiden saatavuus on ollut viime vuosina hyvä. Myös tulkkauspalvelut toimivat normaalisti KELA:n kautta. Neuropsykiatrista valmennusta tarjotaan joko kunnan omana palveluna tai tarvittaessa ostopalveluna esim. opiskelupaikkakunnalla olevalle nuorille.

Sosiaali- ja kuntoutusohjauksella autetaan vammaisia henkilöitä perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon palveluiden käyttämisessä. Lisäksi autetaan vammaisia henkilöitä hakemaan ja käyttämään tarvitsemiaan kuntoutus- ja sosiaalipalveluita sekä saavuttamaan taloudellinen turvallisuus. Tarvittaessa tehdään monialaista yhteistyötä sosiaali- ja terveyden huollon organisaatioiden välillä.

Asiakkaiden palvelutarpeet toteutetaan yksilölliset tarpeet, lainsäädäntö ja yhdenvertaisuus huomioiden. Palveluiden järjestämisen toteuttamisessa hyödynnetään tarvittaessa poikkihallinnollista yhteistyötä, yksityisiä palveluntuottajia ja kolmatta sektoria.

Pitkäaikaistyöttömien terveystarkastus järjestetään maksuttomana palveluna asiakkaille. Työllistämisyksikkö Justeeri tarjoaa sosiaalisen kuntoutuksen ja työelämäkuntoutuksen palveluita Ranuan kuntalaisille. Päiväkeskus Niittyvillassa järjestetään fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä yllä pitävää työ- ja päivätoimintaa kehitysvammaisille asiakkaille. Päivikissä toteutetaan yksilö- ja ryhmämuotoista kokonaisvaltaista kuntouttavaa toimintaa mielenterveyskuntoutujille.

Kokemukset: Terveys- ja kuntoutuspalvelut olivat kaikkien mielestä hyvät. Palveluiden käyttäjät kokivat pääsevänsä lääkäriin nopeasti. Kuntoutuspalveluita on saatu myös kotiin. Sosiaaliturva asioihin oltiin tyytyväisiä.

10. Turvallisuus ja koskemattomuus

Ennaltaehkäistään syrjäytymistä tarjoamalla riittävästi elämänhallintaa tukevia toimintoja. Vammaisten henkilöiden turvallisuutta ja koskemattomuutta suojellaan lain sallimin keinoin yhteistyössä eri viranomaisten ja vammaisen henkilön läheisten kanssa. Vammaisen henkilön elämää koskeva riskejä tarvittaessa arvioidaan ja sekä ohjataan saamaan tarvittavaa apua. Turvallisuuden ja koskemattomuuden uhkatilanteissa toimintaperiaatteena ovat huolen puheeksi ottaminen, varhainen puuttuminen ja monialainen yhteistyö.

Sosiaalisessa kuntoutuksessa, yksilö- ja ryhmätoiminnoissa, harjoitellaan vuorovaikutustaitoja ja toisen ihmisen kunnioittamista sekä omasta turvallisuudesta huolehtimista.

Terveystieteiden ja sen toimintaa ohjaavat lait, asetukset ja erilaiset ohjeistukset ohjaavat käytäntöjä turvallisuusohjeissa.

Ranuan perusopetuksessa kiusaamista ennaltaehkäistään esim. KiVa- kouluohjelmalla. Koulussa tuetaan ryhmäytymistä ja erilaisuuden hyväksymistä. Koulun henkilökunta ottaa huomioon kasvatustehtävässään oppilaiden erilaisuuden. Kiusaamiseen puututaan välittömästi ja tilanteita selvitetään.

Kokemukset: Haastateltavat kertoivat, että heillä on turvallinen olo eikä tarvitse pelätä mitään. Kiusatuksi tulemisen kokemuksiakin on ollut. Lähityöntekijöistä yksi kertoi kuulleensa ulkoilutilanteessa kiusaamista, johon hän oli puuttunut. Syrjintää ei kukaan kokenut nykyisessä elämäntilanteessaan.

11. Kulttuuritoimintaan osallistuminen

Kansalaisopiston toiminnassa huomioidaan Ranuan kuntalaisten toiveet järjestettävistä kursseista sekä tuetaan ja ohjataan käyttämään paikallisia kulttuuripalveluita ja osallistumaan erilaisiin tapahtumiin. Tilaisuudet ovat olleet pääosin vielä maksuttomia. Kansalaisopiston ja kulttuuritoimen toiminnassa ja tarjonnassa huomioidaan yhdenvertaisuus.

Perusopetuksessa vammaiset oppilaat ovat suunnittelemassa koulun tapahtumia ja juhlia ja esiintymässä niissä. Osallistuminen on systemaattista ja se nähdään rikastuttavan koulun kulttuurikasvatusta.

Sosiaalitoimen erityisryhmien toiminnoissa tutustutaan kunnan liikunta- ja kulttuuripalveluihin. Tuetaan osallistumaan kulttuuritapahtumiin tarvittaessa avustettuna.

Nuorisotoimessa eli vapaa-aikatoimessa yhdenvertaisuus ja saavutettavuus ovat peruspilareita toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa.

Kokemuksia: Kulttuuritoimintaan toivotaan erilaisia vaihtoehtoja.

” Olisi mahdollisuus käydä paikkakunnalla elokuvissa tai uimassa.”

12. Syrjinnän torjuminen

Ranuan kunnassa sitoudutaan yksilön ihmisarvoiseen, tasa-arvoiseen ja oikeudenmukaiseen kohtaamiseen kaikissa julkisissa palveluissa. Epäkohdat otetaan puheeksi ja tehdään tarvittaessa monialaista yhteistyötä eri toimijoiden välillä. Kaiken toiminnan suunnittelussa otetaan vammaisten henkilöt huomioon kouluttamalla tarvittaessa henkilöstöä huomioimaan syrjinnän torjumisen näkökohdat. Tuetaan myös vammaisia henkilöitä ja heidän omaisia osallisuuteen ja vaikuttamiseen. Tuetaan vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuuden kokemista lisäämällä osallisuuden mahdollisuuksia. Lähtökohtana on, että kaikki yleiset tilaisuudet ovat kaikille avoimia. Tilaisuuksien järjestäjien vastuulla on huomioida esteettömyyteen liittyvät asiat.

Varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa huomioidaan, että luonnollinen vuorovaikutus erilaisten lasten kesken on tärkeä osa asennekasvatusta. Yhteisössä vahvistetaan toimintatapoja, jotka vahvistavat yhteisöllistä vastuuta.

13. Tutkimustiedon hyödyntäminen ja palveluiden turvaaminen

Lähtökohtaisesti käytetään yleisiä palveluita. Palveluiden ja tuen tarve arvioidaan yksilöllisesti asiakkaan ja hänen lähipiirinsä kanssa ja laaditaan palvelusuunnitelma. Tarvittavat päätökset tehdään mahdollisimman pian viimeistään 3 kk kuluessa hakemuksen saapumisesta. Palvelusuunnitelmaan nimetään vastuuhenkilö, jonka tehtävänä on tukea ja arvioida suunnitelman toteutumista käytännössä. Suunnitelma päivitetään tarvittaessa. Asiakkaalle nimetään myös sosiaalihuoltolain mukaan oma sosiaalityöntekijä.

Palveluita tuottavissa yksikössä on laadittuna ajantasaiset omavalvontasuunnitelmat.

Sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköissä tehdään yhteistyötä alan oppilaitosten kanssa. Osaamista ylläpidetään osallistumalla alueellisiin ja valtakunnallisiin koulutuksiin ja seminaareihin sekä verkostoitumalla alueellisesti.

Vammaisten henkilöiden palveluiden tarpeita seurataan hakemusten ja myönnettyjen palvelujen tilastoinnin avulla. Vammaispalveluun ollaan laatimassa sovellusohjeita, jotka parantavat tasa-arvoisuutta eri hakijoiden kesken.

Työllistämisyksikkö Justeerissa on käytössä tietohallintajärjestelmä VAT- palvelussa oleville asiakkaille. Asiakkaat antavat suostumuksen kirjata tiedot järjestelmään. Järjestelmästä saadaan tilastoraportit mm. palvelun jälkeisestä jatkosijoittumisesta.

Sosiaalipalveluissa käytetään Pro Consona- asiakastietojärjestelmää ja terveyden huollossa on käytössä Mediatri- ohjelma, joihin kirjataan potilas- ja asiakaskertomukset sekä hoito- ja palvelusuunnitelmat asiakkaan luvalla. Käyttöoikeudet ohjelmiin myönnetään työntekijäkohtaisilla päätöksillä ja niiden käyttöä valvotaan ja ohjeistetaan erillisen tietoturvasuositusten mukaan. Kunnassa toimii vammaisneuvosto ja vanhusneuvosto, joiden tehtävänä on toimia yhteistyöfoorumina vanhuksille, vammaisille, virkamiehille ja päättäjille. Neuvostot tekevät aloitteita, esityksiä ja lausuntoja tiedonvälitykseen, asumiseen ja rakentamiseen, joukko- ja kevytliikenteen suunnitteluun ja toteuttamiseen, sosiaali- ja terveystieteisiin, kulttuuriin, urheiluun ja vapaa-ajan harrastuksiin sekä opetustoimeen. Vanhusneuvosto on kuntalaisten osallistumisen ja vaikuttamisen väylä erityisesti ikääntynyttä väestöä koskevissa asioissa.

14. Seurakunnan toiminta

Seurakunta tukee vammaisten osallisuuden ja yhdenvertaisuuden toteutumista tekemällä yhteistyötä terveydenhuollon ja sosiaalihuollon toimijoiden kanssa järjestäen erilaisia tapahtumia erityisryhmille. Vakiintuneena toimintana järjestetään leiri- ja kerhotoimintaa kehitysvammaisille sekä kehitysvammaisille suunnattuja selkokieliä jumalanpalveluksia juhlapyhien aikaan. Osallistujat ovat saaneet olla aktiivisina toimijoina tilaisuuksissa. Seurakunta tekee myös yhteistyötä Kuulo- ja Näkövammaliiton kanssa sekä Ranuan Invalidien ja Kehitysvammaisten Tukiyhdistyksen kanssa. Diakoni ja pappi tekevät kotikäyntejä sekä vierailuja palveluasumisen ja päivätoiminnan yksiköihin. Diakoni hallitsee myös viittomakieltä. Seurakunnan tiloissa on huomioitu liikkumisen esteettömyys

15. Kehittämiskohteet

Lisätään vuoropuhelua eri palvelutuottajien kanssa tarvittaessa esteettömyyden lisäämiseksi. Julkisten tilojen ohjeistuksissa kehitetään vammaisten henkilöiden huomioimista esim. laatimalla selkokieliä ja kuvallisia ohjeita asioinnin esteettömyyden lisäämiseksi. Lisätään yhteistyötä toimijoiden kesken.

Kehitetään vammaisten henkilöiden mahdollisuuksia työllistyä palkkatyöhön esimerkiksi työnantajien kanssa tehtävällä yhteistyöllä. Tuetussa työssä osaamisen ja taitojen vahvistuessa on tarpeen arvioida TE-palveluiden tuomia mahdollisuuksia. Huomioidaan matalan osaamisen työpaikkoja osana rakenteellisen työttömyyden torjumisessa.

Kaikissa vammaisia lapsia koskevissa toimissa on otettava ensisijaisesti huomioon lapsen etu. Vammaisten lasten ja nuorten osalta tulee varmistaa, että kaikissa toiminnoissa noudatetaan lapsen oikeuksien sopimusta, YK:n vammaissopimusta ja muita ihmisoikeussopimuksia. (Vammaispalveluiden käsikirja).

16. Seuranta ja arviointi

Ranuan kunnan vammaispoliittinen ohjelma 2021 -2025 ohjaa kaikkia julkisia toimijoita siten, että kunnan eri toimijat sisällyttävät vammaispolitiikan osaksi omaa työskentelyään ja toimivat keskenään yhteistyössä vammaispoliittisten tavoitteiden toteutumiseksi. Vammaispoliittinen

ohjelma liitetään osaksi kunnan hyvinvointikertomusta ja sen toteutumista arvioidaan hyvinvointikertomuksen vuosittaisten arviointien yhteydessä. Lisäksi vammaisneuvosto ja vanhusneuvosto seuraavat osaltaan vammaispoliittisen ohjelman toteutumista ja tarvittaessa tekevät yhteistyötä päättäjien kanssa ohjelman toteutumisen edistämiseksi. Vammaisneuvosto tarkistaa vammaispoliittisen ohjelman vuosittain.

Ranualla toimivia kansalaisjärjestöjä

Ranuan Invalidit ry

Ranuan Kehitysvammaisten Tuki r.y.

Ranuan vanhusten ja eläkeläisten tuki ry

Ranuan Mielenterveysyhdistys Kalakaani

Lapin läänin Lihastautiyhdistys ry

Napapiirin Omaishoitajat ry

Näkövammaisten liitto ry

Lähteitä

<http://www.vane.to/> Valtakunnallinen vammaisneuvosto

<https://www.julkari.fi/> Vahva pohja osallisuudelle ja yhdenvertaisuudelle, Suomen vammaispoliittinen ohjelma 2010- 2015. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2010:4.

www.finlex.fi Asetus vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista

www.thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja Vammaispalveluiden käsikirja

http://www.ykliitto.fi/sites/ykliitto.fi/files/vammaisten_oikeudet_2016_net.pdf

YK:n yleissopimus vammaisten oikeuksista

www.ranua.fi Ranuan kuntastrategia